

Landskap: Skåne Upptecknare: Thore Brogårdh, Hallaryd
 Härad: V. Göinge Berättare: Carl Christenson, Vittsjö
 Socken: Vittsjö Berättarens yrke: _____
 Uppteckningsår: 1963 Född år 1879 i Vittsjö

Gästgiveri. s. 1.

Torp. s. 1.

Bäckstuga. s. 1.

Höantverkare. s. 1-2.

Skårnord. s. 2.

Skjutstation. s. 2.

Om knalle som dödade ett barn. s. 2-3

Gruvstenssten, - "Tattant arvan." s. 3.

Flagnål med skåningar ö. smålänningar.
s. 3.

ACC. N:R M. 16565:/.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Där borta vid hotellet och Skånska banken låg Olof Nilssons bondgård. Under Gustav Perssons tid var där gästgiveri. Så hade vi Hålegården med Petrus Andersson som arrendator. Det var prästbostället, som vi sa på den tiden. Där Sjövik nu ligger, hade Axel Andersson sin gård, och vid Trobecks hade Gottfrid Waldau sin med gästgiveriet. Dessa fyra gårdar utgjorde byn Vittsjö på 80-talet. Sedan fanns det även en del torp. Ja, jag tror det var en sju eller åtta stycken. Det låg en backstuga i dällden på den andra sidan järnvägen vid Eritjof Bengtssons, och där bodde en gammal gumma, som kallades för 'Klädde-Hannan'. Hon var en duktig väverska och vävde mycket åt folket här omkring. Det var en enkel stuga, hon bodde i. Den var ingrävd i backen, och tre väggar var uppmurade med stenar, men på framsidan fanns det en brädvägg. På den sidan järnvägen, ja, järnvägen fanns där så klart inte då, den kom först på nittio. På det hållet hade även träskomakare Petter Andersson sin boning, och bortom kyrkan bodde skräddare Nils A. Tullberg. Detta torp hörde till Hålegården liksom 'Torpare-Bengtens'. Denna hette egentligen Bengt Jönsson, men man sa alltid 'Torpare-Bengten'. Bengt Jönsson var kyrkvaktmästare, dödgrävare och en ofta anlitaad byslaktare. Torpet är idag identiskt med Leo Lundstedts hus. Bortom kyrkan fanns det även en skomakare, som kallades för 'Hessa-Johannes'. Hans rätta namn var Johannes Hess, och fadern hade varit knekt, vilket ju också hörs på namnet. Ännu ett torp låg på det hållet nämligen 'Skräddar-Perens', vilket hörde till Waldaus. Detta låg mer norrut. 'Skräddar-Perens' var det där ja. Här som jag bor, i Kopparslagargården, bodde kopparslagare Gustaf Winberg. De hade två kor och 1 häst. Då var det inte byggt någonting här omkring, så till hans torp hörde hela sträckan från sjön och bort till Olof Nilssons. Men till yrket var han som sagt kopparslagare, och en mycket duktig sådan. Här kan det kanske vara av intresse att nämna att det här huset uppfördes av den första inbyggaren, som kom från annan ort hit till Vittsjö. Det var nämligen en sämskmakare från Ängelholm, som hette Winberg. Han var född 1789, och byggde Kopparslagargården

ACC. N:R M. 16565:2.

2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

1812, och här hag jag foto på honom och hans hustru. Vi hade också en smedja här, och den låg där smed Nilsson nu bor. Då hette smeden Nils Pettersson, och han var även klockare i Verum. Borta på marknadsplatsen gick kreaturen och betade, så ock på betesmarkerna runt om i skogarna. På den tiden, skall jag tala om, var det storartade ting, när det var marknad i Vittsjö. Jag kommer ihåg, att när man kom söderifrån på Tallbacken, kunde man se över hela samhället. Det var då alldeles svart av folk från hotellet och ända ner till sjön. Där fanns handlare, köpmän, bönder, torpare, pigor och drängar, ja, även tattare och annat löst folk. Då var det liv och rörelse skall jag säga, och kreaturen skall vi inte heller glömma, ty sådana fanns det gott om. På marknadsdagen hade även gästgivargården sin betydelse, ty där drack man 'lidköp' och hade det livat. Gästgiveriet hade före min tid varit vid Olof Nilssons gård. Olof Nilsson ville inte driva rörelsen de år han skulle. Därför överlät han det helt till fru Bern. Jag minns ivarje fall inte att gästgiveriet var vid hotellet i min barndom, för då var det alltjämt på det andra stället, och där höll man även skjutsstation. Det var mycket folk som kom dit och åkte där ifrån, och resorna kunde vara rätt så långa och åryga ibland. Före min tid var däremot bönderna ålagda att hålla med hästar, men på åttitalet hade gästgiveriet egna hästar, var man aldrig anmodade någon bonde vid körning. När sedan järnvägen kom det var 1890, blev det inte längre så stor efterfrågan på skjutsar som det tidigare varit. Det kunde för all del hända att någon handelsresande skulle ut till någon langhandlare, och då fick man ta fram skjutsen igen. Men skall vi få bättre reda på mer om gästgiveriet under nittitalet bör vi gå bort till Augusta Nilsson. Hon har nämligen varit där under fru Berns tid och har säkert mycket att berätta. Innan vi nu går dit vill jag berätta en gammal sägen. I unga år hörde jag en syster till min mormor berätta den. Hon hade i sin tur, efter vad hon sa, hört den av sina fäder. Det var en gång en gammal västgöte, som i början på 1700-talet gick

omkring här i trakterna och sålde. När han kom till stugorna ville man gärna höra honom berätta om sina minnen från kriget, och det gjorde han mer än gärna. Han talade då om, att det han mest av allt ångrade var, när han en gång dödade ett oskyldigt litet barn i en bondstuga här i gränsbygden. Knallen skall ha berättat: 'Bondmorän var ensam hemma. Mannen hennes hade rymt. När hon såg mig komma, blev hon förstas rädd och gömde sig. I rädslan glömde hon kvar sin barnunge som låg i vaggan. Strax intill stod en smörkärna. Hon hade nämligen just varit i färd med att kärna smör då jag kom. Nu blev hon skrämmd och sprang ifrån alltsamman. När jag kom in och såg det där, blev jag dåråktige förnårmå, eftersom jag varken fick se eller tala med henne. I förbittringen tog jag upp barnet från vaggan och stoppade ner det med huvudet före, i kärnan. Därefter gick jag min väg. Sedan dessa har detta brott jämt och ståndigt gnåxt p å mitt samvete. Jag förstår bara inte hur jag kunde beröva det lilla barnet livet, i alla den stund detta inte hade gjort mig något illa. Dårfür går jag nu omkring i bygderna och försöker finna denna kvinna, och på något vis gottgöra och få förlåtelse'. Efter vad jag förstod, skulle händelsen ha utspelats i Högholma, men var för nånstans där hörde jag dårremot aldrig. Aproå Högholma, så finns där en gråsten utmed vägen Emmaljunga p Markaryd, som allmåt kallas för 'Tattartavlan' eller 'Tattratavlan'. Förr i tiden var det vanligt att en del skåningar såg smålånningarna med oblida ögon och jämförde dem med 'tattrar och barbarer'. När skåningarna var på Markaryds marknad, kom de ofta i slagsmål med smålånningarna. Eftersom skåningarna för det mesta var i minoritet, drog de sig alltid söderut tått åtföljda av de stridslystna smålånningarna. Men det berättas att långre ån till Tattratavlan vågade dessa sig inte."